

Transgresarea prescripțiilor bisericii: practici religioase în Transilvania medievală târzie și modernă timpurie

(Proiect PN-II-ID-PCE-2011-3-0359)

NEWSLETTER

Iunie 2014

ACTIVITĂȚI
CONFERINȚĂ, WORKSHOP

COMPARING CATECHISM — ENTANGLING CHRISTIAN HISTORY (Oslo, 14-16 May 2014)

În cadrul acestei conferințe, Maria Crăciun a prezentat comunicarea “Interpreting Luther's Small Catechism: definitions of sin within the Saxon community of early modern Transylvania”.

Bazată pe o analiză comparativă a Micului Catehism Luteran, a ordonanțelor bisericii transilvănene, a decretelor sinoadelor Bisericii Luterane și a statutelor de breaslă această comunicare a discutat definițiile păcatului în interiorul comunității săsești din Transilvania epocii moderne timpurii. Pe de o parte, studiul interoghează în ce măsură reformatorii transilvăneni s-au inspirat din Catehismul Luteran atunci când au delimitat înțelesurile păcatului și ale diferitelor ofense aduse lui Dumnezeu sau comunității credincioșilor. Pe de altă parte, eseul evaluează dacă laicii, și în principal cei din clasa meșteșugarilor, au făcut apel la definițiile clerului sau la vechile valori și obiceiuri ale grupului atunci când clasificau și pedepseau păcatele. O astfel de analiză este revelatoare pentru înțelegerea limitelor păcatului așa cum erau percepute de diferite instituții (Biserica Evanghelică, sfatul orășenesc și breslele) implicate în disciplinarea religioasă și socială.

Judecata de Apoi, pictură murală din biserica evanghelică din Dârlos (jud. Sibiu)

Prezentări acceptate pentru conferințe

CITIES IN EUROPE - CITIES IN THE WORLD. 12TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON URBAN HISTORY – Lisabona 3-6 septembrie 2014

Mária Lupescu Makó va participa între 3-6 septembrie 2014 la conferința internațională de la Lisabona, Portugalia CITIES IN EUROPE - CITIES IN THE WORLD. 12TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON URBAN HISTORY, organizată de European Association for Urban History. Prezentarea Mariei Lupescu Makó *“Remembrance Culture in Late Medieval Transylvanian Towns”* a fost acceptată la secțiunea Material Culture and Social Change in Western Europe (13th – 17th Centuries). Detalii legate de conferință:

<http://www.eauh2014.fcsh.unl.pt/index.php?conference=conference&schedConf=eauh2014>

CHURCH REFORMS AND THE CULT OF SAINTS Zadar, 17-21 Septembrie 2014

În cadrul conferinței de la Zadar, Maria Crăciun a fost acceptată cu prezentarea intitulată *Saints in the church and in the prayers of mankind: attitudes towards „God’s creatures” in early modern Transylvania”*

Sf. Nicolae, Biserica reformată din Sic (jud. Cluj)

REFORMATION STUDIES COLLOQUIUM

Murray Edwards College,
Cambridge, 10-12 Septembrie 2014

Maria Crăciun va prezenta în cadrul conferinței de la Cambridge comunicarea *‘Aural or Visual? The experience of worship in early modern Transylvanian Lutheran churches’*

SIMPOZIONUL NAȚIONAL DE ISTORIA ARTEI MEDIEVALE ȘI PREMODERNE

Zilele Academice Clujene
Cluj Napoca, 12-13 iunie 2014

În lucrările Simpozionului Național de Istoria Artei Medievale și Premoderne din cadrul Zilelor Academice Clujene, Ciprian Firea va prezenta comunicarea Femei donatoare de “artă” în Transilvania medieval târzie

Polipticul din Mălâncrav, donatoarea Clara Appafi (Macedoniai)

Conferința internațională Comparing Catechism – Entangling Christian History (Oslo, 14-16 Mai 2014)

Întâlniri periodice ale membrilor echipei proiectului

În cadrul întâlnirii din 24 mai 2014, Ciprian Firea a prezentat o comunicare cu tema „Izvoare inedite privitoare la normele religioase din Transilvania evului mediu târziu”. „Protocoloalele Capitlului din Sibiu 1523-1540”, nepublicate, conțin o serie de procese verbale ale judecăților care au avut loc în cadrul acestei instituții, multe dintre ele fiind inițiate tocmai ca urmare a transgresării unor norme ecleziastice de către laici (ofense aduse clerului, ingerințe în dreptul de patronat, adulter, atingerea proprietății ecleziastice etc.). Analiza lor se dovedește a fi extrem de relevantă pentru tema de cercetare a proiectului

Publicații ale membrilor echipei proiectului:

Mária Lupescu Makó: "Spoken and Written Words in Testaments: Orality and Literacy in Last Wills of Medieval Transylvanian Burghers."
In: *Uses of the Written Word in Medieval Towns. Medieval Urban Literacy II*. Ed. by Marco Mostert — Anna Adamska. Turnhout, Brepols, 2014, 271-297. p.

Mária Lupescu Makó : "Poverty or not? Economic Aspects of the Mendicant Friaries in Medieval Transylvania" *Hereditas Monasteriorum*, 2013, vol. 3, pp. 111-134.

Carmen Florea: A Saint for Everyone: the Clerical Promotion of Saints' Cults in the Late Middle Ages, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Historia*, Volume 58, Number 1, June, 2013, pp. 181-201

Carmen Florea: "Beyond the Late Medieval Economy of Salvation: the Material Running of the Transylvanian Mendicant Convents", *Hereditas Monasteriorum*, 2013, vol. 3, pp. 97-110

Publicația Proiectului de Cercetare

On Earth and in Heaven: Devotion and Daily Life (Forteenth to Nineteenth Century), în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Historia*, Supp. Decembrie 2013

Proiectul *Transgresarea prescripțiilor bisericii: practici religioase în Transilvania medievală târzie și modernă timpurie* și-a propus să exploreze construcția identității religioase /confesionale în epoca medievală târzie – modernă timpurie cu o specială atenție acordată implicării laicilor în acest proces. Proiectul evaluează așadar schimbările din practicile religioase configurate prin acțiunea laicilor ca răspuns la normele stabilite de biserică (/biserici). Totuși, printr-o analiză mai fină a schimbărilor intervenite în prescripțiile ecleziastice, s-a luat în considerare aportul pe care tocmai laicii l-au avut în însăși stabilirea normelor bisericii. Prin urmare, proiectul a subliniat rolul acestei comunicări în ambele sensuri stabilită între cler și societatea seculară. S-au formulat întrebări privitoare la locul religiei în societatea timpului, la contribuția tradiției în perpetuarea practicilor religioase și devoționale, sau la aderența indivizilor față de comunitatea confesională. Prin urmare, proiectul a urmărit să privească viața religioasă din Transilvania evului mediu târziu și a epocii moderne timpurii „de jos în sus”, și pe cât a fost posibil din perspectiva laicilor.

Colaboratorii prezentului volum de studii publicat în revista *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Historia* sunt membri ai colectivului proiectului de cercetare sau sunt cercetători aflați în strânsă cooperare cu proiectul în diferite faze ale sale. Ca urmare, fiecare și-a ales un subiect de investigație care se integrează cadrului conceptual și metodologic asumat de proiect, contribuind astfel la coerența volumului.

În pofida diversității aparente a subiectelor, a modurilor de abordare sau a surselor, eseurile sunt legate prin interesul lor comun față de experiența religioasă și practicile devoționale. Acest interes este totodată diferit față de abordările anterioare, care au privilegiat mai ales dezvoltarea instituțională sau elita clerului, respectiv programul conservator sau reformat al acestuia. Țelul comun care dă coerență colecției de studii este reprezentat deci de încercarea de a distinge între normă și transgresarea acesteia în practica devoțională (incluzând aici și dimensiunea socială și culturală a unor astfel de acțiuni) și reconsiderarea existenței clerului și laicului ca blocuri distincte și monolitice în relația lor cu experiența religioasă.

CUPRINS:

Maria Crăciun, 'Shepherds and Flocks: Religious Practice between Ecclesiastic Priorities and Secular Needs'

Ünige Bencze, 'The Monastery of Cârța: Between the Cistercian Ideal and Local Realities'

Radu Lupescu, 'Lay and Ecclesiastic in the Heraldic Representation on the Matthias Loggia in Hunedoara Castle'

Anca Gogâltan, 'The Self: Religious and Noble Identity in Late Medieval Transylvania'

Mária Lupescu Makó, 'The Transylvanian Nobles: Between Heavenly and Earthly Interests in the Middle Ages'

Ciprian Firea, "'Donatio pro memoria': Lay and Female Donors and their Remembrance in Late Medieval Transylvania. Research on Visual and Documentary Evidence'

Carmen Florea, 'Civic Control of Sainthood in Late Medieval Transylvania'

Maria Crăciun, 'Communities of Devotion: the Saxons in Early Modern Transylvania'

Elena Firea, 'Seventeenth Century Miracles of St. John the New and Their Impact on His Cult in Early-Modern Moldavia'

Ovidiu Ghitta, 'The Greek-Catholic Church from Transylvania and the traditional popular religiosity'

Diana Covaci, 'The Story of Dumitru and Elenuța: A Transylvanian Romance in the Second Half of the Nineteenth Century'

Mănăstirea cisterciană de la Cârța

**STUDIA UNIVERSITATIS
BABEȘ-BOLYAI**

Historia

Volume 58, Special Issue, December 2013

**On Earth and in Heaven:
Devotion and Daily Life
(Fourteenth to Nineteenth Century)**

Semestrial Review edited by
The Babeș-Bolyai University
Cluj-Napoca, Romania

SUBB, Historia
Volume 58, Special Issue, December 2013

Contents

MARIA CRĂCIUN	<i>Shepherds and Flocks: Religious Practice between Ecclesiastic Priorities and Secular Needs</i>
ÜNICE BENCZE	<i>The Monastery of Cârța: Between the Cistercian Ideal and Local Realities</i>
RADU LUPESCU	<i>Lay and Ecclesiastic in the Heraldic Representation on the Matthias Loggia in Hunedoara Castle</i>
ANCA GOGĂLTAN	<i>The Self: Religious and Noble Identity in Late Medieval Transylvania</i>
MĂRIA LUPESCU MAKÓ	<i>The Transylvanian Nobles: Between Heavenly and Earthly Interests in the Middle Ages</i>
CIPRIAN FIREA	<i>"Donatio pro memoria": Lay and Female Donors and their Remembrance in Late Medieval Transylvania. Research on Visual and Documentary Evidence</i>
CARMEN FLOREA	<i>Civic Control of Sainthood in Late Medieval Transylvania</i>
MARIA CRĂCIUN	<i>Communities of Devotion: the Saxons in Early Modern Transylvania</i>
ELENA FIREA	<i>Seventeenth Century Miracles of St. John the New and Their Impact on His Cult in Early-Modern Moldavia</i>
OVIDIU GHITTA	<i>The Greek-Catholic Church from Transylvania and the Traditional Popular Religiosity</i>
DIANA COVACI	<i>The Story of Dumitru and Elenuța: A Transylvanian Romance in the Second Half of the Nineteenth Century</i>

ISSN 1220-0492

Publicația poate fi accesată la pagina: <http://www.studia.ubbcluj.ro/download/pdf/854.pdf>

Biserica fortificată din Copșa Mare